

Pravila ponašanja na internetu:

Na internetu uvijek moraš biti oprezan, jer nikada ne možeš imati potpunu privatnost.

- Ne ostavljaj svoje privatne podatke nigdje na internetu.
- Znaj da ljudi na internetu često nisu oni za koje se predstavljaju.
- Uvijek reci nekoj starijoj osobi kojoj vjeruješ, koje stranice posjećuješ online.

5 savjeta za sigurnost na društvenim mrežama:

1. Prijatelji: razmisli o tome koga prihvataš za prijatelja ili kome šalješ zahtjev za prijateljstvo. Kada prihvatiš nekoga kao prijatelja, oni mogu vidjeti sadržaj tvog profila. Jako je važno zapamtiti da se online ljudima koje ne poznaješ ne treba vjerovati i da oni mogu lagati ko su. Zapamti da ako je neko agresivan ili ti se neprikladno obraća, većina društvenih mreža imaju opciju blokiranja i/ili brisanja te osobe.
2. Privatnost: Većina društvenih mreža imaju alate dostupne da zaštitite stvari koje objavljujete online i koje želite dijeliti sa drugima. Veoma je važno da provjerite svoje postavke privatnosti. Zna li uopšte ko može vidjeti vaš sadržaj?
3. Razmisli prije nego objaviš: da li bi bio sretan/na da tvoji nastavnici ili roditelji vide ono što objaviš? Zapamti da je nešto što objaviš potencijalno online zauvijek. Ovo se također odnosi na sadržaj koji objavljuješ o drugima - ono što započne kao šala ili trač može brzo eskalirati i prouzrokovati bol i patnju koja je nepovratna.
4. Fotografije: Zapamti da tvoja profilna slika predstavlja prvi utisak koji neko može imati o tebi. Razmisli da li slike koje odlučiš objaviti otkrivaju previše informacija o tebi (npr. ako si u školskoj uniformi i sl.) Također imaj na umu da slike mogu biti lako kopirane, promjenjene i upotrebljene u druge svrhe - da li želiš da tvoj budući poslodavac vidi stvari koje objavljuješ?
5. Prijava: većina društvenih mreža ima opciju "prijavi". Ako neko krši uslove korištenja te stranice ili te uznemirava, trebaš to prijaviti. Sve prijave su anonimne. Ukoliko želiš prijaviti neki sadržaj koji je objavio tvoj prijatelj/prijateljica, nije loše da probaš prvo razgovarati s njim/njom i pitati ga/je da ukloni taj sadržaj. Daj mu/joj do znanja da je neki komentar ili fotografija uvredljive prirode ili nekoga sramoti, da pomnije razmisli o stvarima koje objavljuje u budućnosti.

Upotreba mobilnih telefona:

Najbolje je da vaš broj dajete samo svojim prijateljima koje znate u pravom životu. Ako vaš broj imaju osobe koje vi ne poznajete, postoji mogućnost da će vas one uznemiravati na neki način. Ovo je upravo i razlog zbog kojeg ne bi trebali stavljati vaš broj na profile na mrežama (kao što su Facebook i Twitter).

Pazite da li vam je lokacija uključena kada nešto objavljujete na internetu ili se dopisujete sa nekim jer nikada ne možete tačno znati do koga će ta informacija doći – potencijalnog pedofila koji je upratio kuda se krećete, potencijalnog lopova koji zna kada je vaš stan/kuća prazan, i slične.

Kao i za lokaciju, mnoge aplikacije i igrice traže od vas pristup vašim podacima, kontakt listi, galeriji i kameri. Ukoliko to odobrite, to može prouzrokovati niz problema, od toga da vaše privatne informacije završe na internetu, preko toga da vaše privatne fotografije budu objavljene negdje pa čak i do toga da budete konstantno špijunirani kroz vlastitu kameru mobitela, a uz pomoć nekih programa i snimljeni.

Uvijek imajte na umu da ono što je poslano, objavljeno, pogledano na internetu, **zauvijek** ostaje na internetu, i kad-tad se te informacije mogu obiti o glavu. Pazite kome šaljete kakve slike, sa kim i kako razgovarate i sjetite se da na internetu nikada nismo previše oprezni.

Ako dobijate nepoželjne ili uvrijedljive tekstove, obratite se odrasloj osobi kojoj vjerujete. Ako mislite da određene osobe imaju namjeru da vas direktno uznemiravaju, pogledajte dio o cyberbulling-u na web stranici, na kojoj u svakom trenutku možete potražiti pomoć ili savjet, www.sigurnodijete.ba.